

ODSETKI, GRZYWNA I EGZEKUCJA, CZYLI KONSEKWENCJE NIEZAPŁACENIA PODATKU

1. Obciążenia odsetkowe w razie nieuiszczenia podatku w terminie	str. 1	9. Sankcje karne skarbowe za nieodprowadzenie należnego podatku	str. 3
2. Skutki niewpłacenia podatku rozłożonego na raty	str. 1	10. Przestanki uchylenia mandatu	str. 3
3. Korekta rozliczeń po kontroli celno-skarbowej	str. 1	11. JPK_V7M jako podstawa egzekucji administracyjnej	str. 3
4. Okres odsetkowy w przypadku zapłaty po terminie PIT za 2020 r.	str. 2	12. Termin egzekucyjnej sprzedaży ruchomości	str. 4
5. Sposób rozliczenia wpłaty podatnika	str. 2	13. Sprzedaż przez dłużnika rzeczy zajętej przez urząd skarbowy	str. 4
6. Spłata podatku po śmierci podatnika	str. 2	14. Zasady wyceny zajętego samochodu	str. 4
7. Skutki zaniżenia kwoty odsetek za zwłokę	str. 2	15. Zajęcie rachunku walutowego	str. 4
8. Odsetki od nienależnej nadpłaty podatku	str. 2	16. Grzywna za nieprzekazanie egzekwowanej kwoty	str. 4

1. Obciążenia odsetkowe w razie nieuiszczenia podatku w terminie

Maż i ja złożyliśmy wspólny PIT-36 za 2020 r. Wykazaliśmy podatek do zapłaty, ale nie uiszciliśmy go do 30 kwietnia 2021 r. Urząd skarbowy nie przysłał nam do tej pory upomnienia wzywającego do uregulowania zaległości podatkowej. Czy możemy więc naliczyć od niej obniżone odsetki za zwłokę?

NIE. PIT regulowany po terminie płatności – niewynikający z korekty rozliczenia – uiszcza się wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi według stawki podstawowej. Termin płatności podatku dochodowego od osób fizycznych za 2020 r. upłynął 30 kwietnia 2021 r. Małżonkowie ponoszą solidarną odpowiedzialność za podatek wynikający z ich wspólnego zeznania podatkowego. Oznacza to, że każdy z nich ma prawo i obowiązek uregulować całą jego kwotę, bez względu na wysokość swoich dochodów podlegających łącznemu opodatkowaniu. Jeżeli

jeden z małżonków umrze przed zapłatą podatku wynikającego ze wspólnego rozliczenia, drugi przejmuje pełną odpowiedzialność za jego uiszczenie. Wpłata zaległości podatkowej wiąże się z obciążeniami odsetkowymi. Obniżone odsetki za zwłokę, naliczone według stawki wynoszącej 50% stawki podstawowej, stosuje się w przypadku spełnienia wymogów określonych w art. 56a Ordynacji podatkowej. Zaległość podatkowa musi być ujawniona w wyniku korekty rozliczenia dokonanej w ciągu 6 miesięcy od dnia upływu ter-

minu złożenia zeznania podatkowego. Trzeba ją uregulować w ciągu 7 dni od dnia złożenia korekty. Opisana preferencja nie przysługuje w razie korekty dokonanej w wyniku czynności sprawdzających, a także składanej po doręczeniu upoważnienia do przeprowadzenia kontroli celno-skarbowej lub zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli podatkowej, a gdy nie wysłała się zawiadomienia – po zakończeniu kontroli podatkowej. W omawianym przypadku zaległość podatkowa powstała w związku z nieuiszczeniem do 30 kwietnia 2021 r. podatku wykazanego w PIT-36 za 2020 r. Nie została ona ujawniona w wyniku korekty zeznania podatkowego. Nie ma tym samym podstaw do naliczenia obniżonych odsetek za zwłokę. Bez znaczenia pozostaje fakt, czy wpłata zaległości podatkowej następuje przed doręzeniem upomnienia z urzędu skarbowego, czy po jego otrzymaniu.

3. Korekta rozliczeń po kontroli celno-skarbowej

Mieliśmy w firmie kontrolę celno-skarbową w zakresie VAT. Trwała ponad pół roku i zakończyła się stwierdzeniem nieprawidłowości w rozliczeniach za kilka okresów. Sporządziliśmy korekty deklaracji. Trzeba również uiszczyć zaległości podatkowe. Czy musimy naliczyć odsetki za zwłokę za cały okres trwania kontroli celno-skarbowej, skoro nie zakończyła się ona w ustawowym terminie, tj. w ciągu 3 miesięcy?

TAK. Podatnik, wpłacając zaległość podatkową ujawnioną w wyniku korekty deklaracji po kontroli celno-skarbowej, nalicza odsetki za zwłokę za cały okres trwania weryfikacji. Kontrola celno-skarbowa powinna zakończyć się bez zbędnej zwłoki, ale nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia jej wszczęcia, tj. od dnia doręczenia kontrolowanemu upoważnienia do jej przeprowadzenia. Stanowi tak art. 63 ust. 1 ustawy o KAS. Do wspomnianego terminu nie wlicza się: okresów zawieszenia kontroli, terminów przewidzianych w przepisach prawa podatkowego na dokonanie określonych czynności oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy podatnika lub z przyczyn niezależnych od organu. Kontrola celno-skarbowa może być ponadto przedłużana, np. gdy trzeba podjąć współpracę z administracjami podatkowymi innych państw. Urząd celno-skarbowy musi zawiadomić podatnika na piśmie o każdej zwłoce, podać przyczyny opóźnienia i wyznaczyć nowy termin zakończenia sprawy. Po zakończeniu czynności kontrolnych sporządzany jest wynik

kontroli zawierający informację o stwierdzonych nieprawidłowościach lub ich braku. Podatnik ma prawo w ciągu 14 dni od dnia jego otrzymania złożyć korekty deklaracji objętych weryfikacją. Zaległości podatkowe ujawnione w wyniku korekty uiszcza się wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi w przypadku VAT według stawki podstawowej (8%) albo podwyższonej (12%). Podwyższone odsetki podatkowe wpłaca się, gdy kwota zaniżenia zobowiązania podatkowego, zawyżenia nadpłaty lub zwrotu podatku przekracza 25% kwoty należnej i jest wyższa niż 5-krotna wysokość minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu następującym po dniu upływu terminu płatności zobowiązania lub terminu zwrotu. W 2021 r. 5-krotność minimalnej pensji wynosi 14.000 zł. Podwyższonych odsetek za zwłokę nie nalicza się w razie ustalenia dodatkowego zobowiązania podatkowego w VAT.

Kalkulator odsetek od zaległości podatkowych dostępny jest w serwisie kalkulatory.gofin.pl.

Przykład
Małżonkowie wykazali w PIT-36 za 2020 r. podatek do zapłaty w wysokości 2.698 zł. Kwota ta została uregulowana 15 lipca 2021 r. wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi według stawki podstawowej (8%) za okres od 1 maja 2021 r. (dnia następnego po dniu upływu terminu płatności PIT za 2020 r.) do 15 lipca 2021 r. (dnia zapłaty). Wyniosły one 45 zł, zgodnie z następującym wyliczeniem: $(2.698 \text{ zł} \times 76 \text{ dni} \times 8\%) : 365 = 44,94 \text{ zł}$, po zaokrągleniu do pełnych złotych: 45 zł.

2. Skutki niewpłacenia podatku rozłożonego na raty

Uzyskałam rozłożenie spłaty podatku VAT za grudzień 2020 r. na 4 raty. Nie uiszczałam jednak żadnej z nich. Muszę uregulować cały podatek wraz z odsetkami za zwłokę. Za jaki okres należy je naliczyć?

Odsetki za zwłokę należy naliczyć od dnia następnego po upływie ustawowego terminu płatności podatku do dnia dokonania zapłaty. Urząd skarbowy może, na wniosek podatnika, rozłożyć zapłatę podatku na raty. Warunkiem przyznania takiej ulgi jest istnienie ważnego interesu podatnika lub interesu publicznego. W przypadku przedsiębiorców pod uwagę bierze się również regulacje dotyczące pomocy publicznej. Konsekwencją układu ratalnego jest ustalenie dla podatnika indywidualnego harmonogramu

spłaty podatku. Nowym terminem płatności staje się dzień, w którym zgodnie z decyzją powinna nastąpić zapłata poszczególnych rat, na jakie podatek został rozłożony. Reguluje to art. 49 § 1 Ordynacji podatkowej. Niedotrzymanie terminu płatności którejkolwiek raty powoduje wygaśnięcie decyzji przyznającej ulgę w części dotyczącej niezapłaconej raty. Pozostaje ona ważna dla pozostałych – niewymagalnych – rat. Niedotrzymanie terminu płatności trzech kolejnych rat, na jakie został rozłożony podatek, skutkuje

jednak wygaśnięciem decyzji w zakresie wszystkich niezapłaconych rat. Przewiduje to art. 259 § 1a Ordynacji podatkowej. Rezultatem wygaśnięcia decyzji o układzie ratalnym jest powrót do stanu sprzed udzielenia ulgi. Terminem płatności kwoty wynikającej z wygasłej decyzji staje się termin obowiązujący przed jej wydaniem (ustawowy). Odsetki za zwłokę nalicza się na takich zasadach, jakby decyzja nie była wydana, a więc od dnia następującego po dniu upływu ustawowego terminu płatności podatku.

Przykład
Kontrola celno-skarbowa przeprowadzona u podatnika wykazała uchybienia w rozliczeniu VAT za lipiec 2020 r. W dniu 20 lipca 2021 r. podatnik złożył korektę deklaracji VAT-7 za lipiec 2020 r. i wpłacił wynikającą z niej zaległość podatkową w wysokości 11.840 zł. Odsetki za zwłokę zostały naliczone według stawki 8% (zaległość nie przekraczała kwoty 5-krotności minimalnego wynagrodzenia, która w 2020 r. wynosiła 13.000 zł). Uiszczone je za okres od 26 sierpnia 2020 r. (dnia następnego po dniu upływu terminu płatności VAT za lipiec 2020 r.) do 20 lipca 2021 r. (dnia zapłaty) w wysokości 854 zł, zgodnie z wyliczeniem: $(11.840 \text{ zł} \times 329 \text{ dni} \times 8\%) : 365 = 853,78 \text{ zł}$, po zaokrągleniu do pełnych złotych 854 zł.

4. Okres odsetkowy w przypadku zapłaty po terminie PIT za 2020 r.

Podatku wykazanego w PIT-36 za 2020 r. nie uregulowałem do 30 kwietnia 2021 r. W ubiegłym roku przysługiwało zwolnienie z zapłaty odsetek za zwłokę od zaległości z tytułu PIT ze względu na epidemię COVID-19. Czy w bieżącym roku również można skorzystać z takiego zwolnienia w przypadku zapłaty PIT za 2020 r.? Stan epidemii nie został przecież odwołany.

NIE. W bieżącym roku nie przysługuje zwolnienie z zapłaty odsetek za zwłokę w przypadku uregulowania podatku PIT za 2020 r. po terminie.

Podatek wykazany do zapłaty w PIT-36 za 2020 r. należało uiścić do 30 kwietnia 2021 r. Konsekwencją niedopełnienia tego obowiązku są obciążenia odsetkowe. Odsetki za zwłokę należy naliczyć od 1 maja 2021 r. do dnia dokonania wpłaty (włączenie z tym dniem).

W ubiegłym roku podatnik nie musiał uiszczać odsetek za zwłokę naliczonych w okresie od 1 maja do 1 czerwca 2020 r. w części przypadającej na dokonane w tym okresie wpłaty podlegające zaliczeniu na zaległości podatkowe z tytułu PIT za 2019 r. Przewidywało to rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie zaniechania poboru odsetek za zwłokę od nie-

których zaległości podatkowych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych za 2019 r. w związku z COVID-19 (Dz. U. z 2020 r. poz. 728). Podobnego rozwiązania nie wprowadzono w przypadku zapłaty podatku PIT za 2020 r. po 30 kwietnia 2021 r.

Odsetki za zwłokę od zaległego podatku PIT za 2020 r. należy naliczyć według stawki podstawowej wynoszącej 8%. Wylicza się je w ten sposób, że kwotę zaległości podatkowej mnoży się przez liczbę dni zwłoki oraz stawkę odsetek, a uzyskany wynik dzieli przez 365. Otrzymaną kwotę zaokrągla się do pełnych złotych. Końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 gr pomija się, a wynoszące 50 gr i więcej podwyższa do pełnych złotych. Gdyby w czasie istnienia zaległości podatkowej zmieniła się stawka odsetkowa, odsetki za zwłokę należy naliczyć

odrębnie za każdy okres, w którym obowiązywała dana stawka odsetkowa. Zaokrągleniu podlega natomiast suma kwot za poszczególne okresy.

Odsetek za zwłokę nie wpłaca się, jeżeli ich wysokość nie przekracza trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez Poczty Polską S.A. za traktowanie przesyłki listowej jako poleconej. Takie zwolnienie przewiduje art. 54 § 1 pkt 5 Ordynacji podatkowej. Wspomniana opłata pocztowa wynosi 2,90 zł (zgodnie z „Cennikiem usług powszechnych w obrocie krajowym i zagranicznym” Poczty Polskiej S.A. obowiązującym od 1 września 2020 r.). Wpłacie nie podlegają więc odsetki podatkowe nieprzekraczające 8,70 zł ($3 \times 2,90$ zł). Przyjmuje się, że chodzi o ich kwotę przed zaokrągleniem do pełnych złotych, czyli ustaloną z dokładnością co do groszy.

5. Sposób rozliczenia wpłaty podatnika

Kwoty podatku VAT za maj i czerwiec 2021 r. wpłaciłem na mikrorachunek w dniu 20 lipca 2021 r. Przekazałem je jednym przelewem. Oznaczyłem go jako wpłata z tytułu VAT. W jaki sposób wpłata zostanie rozliczona?

Urząd skarbowy zaliczy wpłatę na zobowiązania w podatku VAT począwszy od zaległości za maj 2021 r.

Zasady rozliczania wpłat dokonywanych na podatki określa art. 62 Ordynacji podatkowej. Z przepisu tego wynika, że jeżeli na podatniku ciąży zobowiązania podatkowe z różnych tytułów, wpłatę zalicza się na poczet podatku zgodnie ze wskazaniem podatnika, a w razie braku takiego wskazania – na zobowiązanie podatkowe o najwcześniejszym terminie płatności spośród wszystkich zobowiązań podatkowych podatnika. W przypadku gdy podatnik ma zobowiązania podatkowe, których termin płatności upłynął, wpłata jest przeznaczana na zaległość o najwcześniejszym terminie płatności we wskazanym przez niego podatku, a w razie braku takiego wskazania lub braku zaległości podatkowej we wskazanym podatku – na zaległość o najwcześniejszym terminie płatności spośród wszystkich

zaległości podatkowych podatnika. W prowadzono jednak zastrzeżenie, że jeżeli na podatniku ciąży koszty doręczonego upomnienia, dokonaną wpłatę zalicza się w pierwszej kolejności na poczet tych kosztów.

Podatnik może więc jedynie decydować o rodzaju regulowanego podatku, a nie o kolejności pokrycia zobowiązań z tytułu tego podatku. Jeżeli we wskazanym przez niego rodzaju podatku istnieją zaległe i bieżące zobowiązania, wpłata jest najpierw przeznaczana na zaległości podatkowe (zgodnie z opisanymi zasadami). W omawianym przypadku podatnik uregulował w dniu 20 lipca 2021 r. określoną kwotę z przeznaczeniem na VAT, a miał zaległość z tytułu tego podatku za maj 2021 r. (którego termin płatności upłynął 25 czerwca 2021 r.) oraz zobowiązanie za czerwiec 2021 r. (płatne do 26 lipca 2021 r.). Wpłata w pierwszej kolejności zostanie przeznaczona na pokrycie zaległego podatku VAT za maj

2021 r. wraz z odsetkami za zwłokę, a kwota pozostała po takim rozliczeniu będzie zaliczona na VAT za czerwiec 2021 r.

W sprawie zaliczenia wpłaty na poczet zaległości podatkowych, odsetek za zwłokę oraz kosztów upomnienia urząd skarbowy wydaje postanowienie. Można złożyć na nie zażalenie do dyrektora izby administracji skarbowej. Zażalenie należy wniesić w ciągu 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. W sytuacjach niebudzących wątpliwości postanowienie wydaje się tylko na wniosek podatnika. Tak jest m.in. w przypadku, gdy wpłata pokrywa kwotę zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, zaliczenie wpłaty następuje w całości zgodnie z żądaniem podatnika czy kwota podlegająca zaliczeniu na poczet zaległości podatkowej, odsetek za zwłokę lub kosztów upomnienia nie przekracza pięciokrotności kosztów upomnienia (obecnie 58 zł). Precyzuje to art. 62 § 4a Ordynacji podatkowej.

6. Spłata podatku po śmierci podatnika

Mój ojciec zmarł przed zapłatą podatku PIT za 2020 r. Jestem jego jedynym spadkobiercą. W jakim terminie muszę uregulować zaległość podatkową ojca z tytułu PIT? Za jaki okres należy naliczyć odsetki za zwłokę?

Termin płatności zobowiązań wynikających z decyzji o zakresie odpowiedzialności spadkobiercy wynosi 14 dni od dnia jej doręczenia. Wskazuje tak art. 100 § 3 Ordynacji podatkowej

Urząd skarbowy orzeka o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców w decyzji. Taki tryb przewiduje art. 100 § 1 Ordynacji podatkowej. Rozstrzygnięcie zapada na podstawie wydanych wobec spadkodawcy ostatecznych decyzji oraz złożonych przez niego prawidłowych deklaracji i zeznań podatkowych. Jeżeli deklaracja

lub zeznanie podatkowe nie zostały złożone albo zawierają błędy, urząd skarbowy, orzekając o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców, jednocześnie ustala lub określa wysokość zobowiązania podatkowego, straty, nadpłaty, zwrotu podatku czy nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do odliczenia w następnych okresach rozliczeniowych. Decyzja o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców może być wydana do czasu upływu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego spadkodawcy, za które

odpowiadają spadkobiercy, wynikającego z art. 70 § 1 Ordynacji podatkowej. Przedawnienie zobowiązania podatkowego następuje zgodnie z tym przepisem zasadniczo po 5 latach, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku (por. uchwałę NSA z dnia 23 maja 2016 r., sygn. akt II FPS 6/15).

Odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy nalicza się zasadniczo do dnia otwarcia spadku. Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy. Odsetki za zwłokę są jednak nadal naliczane w razie niedo-

7. Skutki zaniżenia kwoty odsetek za zwłokę

Nie uiściłem w terminie podatku VAT za maj 2021 r. Kiedy go uregulowałem, pomyliłem się w wyliczeniu odsetek za zwłokę i wpłaciłem ich zaniżoną kwotę. W jaki sposób urząd skarbowy rozliczy taką wpłatę?

Wpłata niewystarczająca na pokrycie w całości zaległości podatkowej i należnych od niej odsetek za zwłokę zaliczana jest proporcjonalnie na obie te kwoty.

VAT wraz z odsetkami za zwłokę wpłaca się na mikrorachunek podatkowy.

Podatek nieuiszczony przez podatnika w terminie płatności jest zaległością podatkową. Wiąże się to z obciążeniami odsetkowymi. Odsetki za zwłokę naliczane są z mocy prawa i płatne bez wezwania organu podatkowego. Od tej reguły są nieliczne wyjątki. Organ podatkowy nalicza odsetki za zwłokę w przypadku: wydania decyzji określającej wysokość odsetek za zwłokę od zaliczek na podatek, wydania decyzji stwierdzającej wygaśnięcie zobowiązania podatkowego w wyniku przeniesienia własności rzeczy lub praw

majątkowych, zaliczenia wpłaty na zaległość podatkową, odroczenia lub rozłożenia na raty zapłaty zaległości podatkowej oraz zarchowania nadpłaty lub zwrotu podatku na poczet zaległości podatkowych.

Zaległość podatkową uiszcza się wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi w wysokości należnej na dzień dokonania płatności. Wpłata niepokrywająca w całości zaległości podatkowej i wymaganych odsetek za zwłokę rozliczana jest zgodnie z art. 55 § 2 Ordynacji podatkowej. Urząd skarbowy zalicza ją proporcjonalnie na poczet zaległości podatkowej i odsetek za zwłokę, a dokonuje tego w takim stosunku, w jakim w dniu wpłaty pozostaje kwota zaległości podatkowej do kwoty odsetek za zwłokę. Zasady tej nie wolno zmienić ani podatnikowi, ani urzędowi skarbowemu.

8. Odsetki od nienależnej nadpłaty podatku

Muszę złożyć korektę PIT-37 za 2020 r. i zwrócić część nadpłaty podatku dochodowego otrzymanej na podstawie tego zeznania podatkowego. Od kiedy należy naliczyć odsetki za zwłokę od zwracanej kwoty? Czy wpłaty należy dokonać na mikrorachunek?

Odsetki za zwłokę od nienależnie otrzymanej nadpłaty podatku dochodowego nalicza się od dnia jej zwrotu przez urząd skarbowy do dnia dokonania wpłaty. Zwracaną kwotę należy uiścić na mikrorachunek.

Rezultatem dokonania korekty zeznania podatkowego może być konieczność oddania całej lub części otrzymanej na jego podstawie nadpłaty podatku dochodowego. Nadpłata wykazana w zeznaniu podatkowym nienależnie lub w zawyżonej wysokości, którą urząd skarbowy zwrócił podatnikowi, jest uznawana za zaległość podatkową. Precyzuje to art. 52 § 1 pkt 1 i § 2 Ordynacji podatkowej. Kwotę niesłusznie otrzymaną – całą nadpłatę podatku albo różnicę między nadpłatą wynikającą z pierwotnego zeznania podatkowego a nadpłatą przysługującą po korekcie rozliczenia – należy oddać wraz z odsetkami za zwłokę. Nalicza się

je za okres: od dnia zwrotu nadpłaty podatku przez urząd skarbowy do dnia wpłaty równowartości nienależnie otrzymanej kwoty (włącznie z tym dniem). Na tych samych zasadach zwraca się nieprzysługujący podatnikowi tzw. dodatkowy zwrot ulgi prorodzinnej.

Kwotę nienależnie otrzymanej nadpłaty podatku dochodowego od osób fizycznych traktuje się jako zaległość podatkową. Należy ją wpłacić wraz z odsetkami za zwłokę na indywidualny rachunek podatkowy (mikrorachunek). Mikrorachunek przypisany jest do podatnika na podstawie jego identyfikatora podatkowego, tj. numeru PESEL albo NIP. Numer mikrorachunku można wygenerować na stronie internetowej Ministerstwa Finansów (<https://www.podatki.gov.pl/generator-mikrorachunku-podatkowego/>) lub za pośrednictwem serwisu e-Urząd Skarbowy. Nie wiąże się z tym żadne koszty.

trzymania przez spadkobierców terminu płatności zobowiązania wynikającego z decyzji o zakresie ich odpowiedzialności. Sformułowanie „nadal” oznacza przerwę w naliczaniu odsetek za zwłokę od dnia otwarcia spadku do dnia upływu terminu płatności zobowiązania wskazanego w decyzji. Ma to chronić spadkobiercę przed dodatkowymi zobowiązaniami pieniężnymi w okresie, w którym nie ma on wpływu na moment płatności zaległości podatnika (spadkodawcy). Inne rozumienie omawianej regulacji nadawałoby jej quasi-sankcyjny charakter. Mianowicie w przypadku uiszczenia przez spadkobiercę zobowiązania w terminie wynikającym z art. 100 § 3 Ordynacji

podatkowej (14 dni od dnia doręczenia decyzji) odsetki za zwłokę byłyby naliczane z uwzględnieniem przerwy obejmującej okres od daty otwarcia spadku do dnia upływu wspomnianego terminu płatności. Natomiast w przypadku spóźnionej zapłaty odsetki za zwłokę należałoby uiścić bez uwzględnienia wskazanej przerwy. Przepisy Ordynacji podatkowej nie zawierają sformułowań jednoznacznie wskazujących na to, że spadkobierca ma ponosić obciążenia odsetkowe za cały okres zwłoki, jeżeli nieterminowo ureguje zobowiązania wynikające z decyzji o jego odpowiedzialności (por. wyrok NSA z dnia 23 października 2019 r., sygn. akt I FSK 1441/19).

9. Sankcje karne skarbowe za nieodprowadzenie należnego podatku

Konsekwencją niezapłacenia podatku może być odpowiedzialność karna skarbową. Sankcje grożą podatnikom i płatnikom.

Ryzyko kary

Podatnik, który nie wpłaca w terminie podatku, naraża się na karę, gdy takiemu zachowaniu można przypisać przymiot uporczywości. Precyzuje to art. 57 § 1 Kodeksu karnego skarbowego.

Nie ma kodeksowej definicji „uporczywości”. Przyjmuje się, że oznacza to periodyczne i umyślne łamanie obowiązku terminowego uiszczania podatku albo długo-trwałe zaniechanie uregulowania podatku płaconego jednorazowo. Cechy uporczywości nie ma krótkotrwała zwłoka lub kilkukrotne opóźnienia przedzielone okresami terminowych wpłat (por. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt I KZP 11/13). Uporczywe niezapłacenie podatku w terminie przez podatnika jest wykroczeniem skarbowym. Grozi za nie grzywna (obecnie od 280 zł do 56.000 zł).

Podstawę do ukarania płatnika za niewpłacenie w terminie pobranego podatku stanowi art. 77 Kodeksu karnego skarbowego. Opóźnienie nie musi cechować się uporczywością. Wystarczy jednorazowe nieuregulowanie w terminie pobranego podatku. Czyn ten może być popełniony jako przestępstwo skarbowe albo wykroczenie skarbowe. Kwalifikacja zależy od kwoty pobranego, ale nieodprowadzonego podatku. Jeżeli w czasie popełniania czynu zabronionego nie przekracza ona pięciokrotnej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę (w 2021 r. – 14.000 zł), to mamy do czynienia z wykroczeniem skarbowym. W przeciwnym razie zostało popełnione przestępstwo skarbowe. Wykroczenie skarbowe karane jest grzywną (obecnie od 280 zł do 56.000 zł). Za przestępstwo skarbowe grozi grzywna od 10 do 720 stawek dziennych albo kara pozbawienia wolności do lat 3, albo obie te sankcje łącznie. Stawka dzienna nie może być niższa od 1/30 części minimalnego wynagrodzenia ani przekraczać jej 400-krotności. Granice stawki dziennej w 2021 r. wynoszą od 93,33 zł do 37.332 zł. Grzywna za przestępstwo skarbowe popełnione w 2021 r. polegające na niewpłaceniu w terminie przez płatnika pobranego podatku może więc wynieść od 933,30 zł do 26.879.040 zł.

Tryb mandatowy

Uchybienia w wykonywaniu obowiązków podatkowych, klasyfikowane jako wykroczenia skarbowe, mogą być karane w try-

bie mandatowym – bez udziału sądu.

Postępowanie mandatowe stosuje się, gdy osoba sprawcy i okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości, a ponadto sprawca godzi się na przyjęcie mandatu karnego. Odmowa nie jest jednak sposobem na uniknięcie kary. Jeżeli sprawca nie wyrazi zgody na przyjęcie mandatu karnego, sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych, co w praktyce oznacza najczęściej skierowanie jej do sądu.

Zasady wymiaru grzywny nakładanej mandatem karnym zmieniły się 1 maja 2021 r. Regulacje obowiązujące przed tą datą przewidywały, że grzywna nie może przekroczyć podwójnej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, a obecne – że wolno ją nałożyć w wysokości do pięciokrotności tej pensji. W konsekwencji z dnia na dzień górna granica sankcji wymierzonej w trybie mandatowym za wykroczenia skarbowe popełnione w 2021 r. wzrosła z 5.600 zł (2×2.800 zł) do 14.000 zł (5×2.800 zł).

Nie każdy mandat karny wystawiony od 1 maja 2021 r. może jednak opiewać na kwotę wyższą niż 5.600 zł. Przesądza o tym art. 2 § 2 Kodeksu karnego skarbowego. Przepis ten stanowi, że w przypadku gdy w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia wykroczenia skarbowego, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy. Nowe regulacje dotyczące wymiaru grzywny w trybie mandatowym – jako mniej korzystne dla karanych – stosuje się więc do wykroczeń skarbowych popełnionych od 1 maja 2021 r. Grzywna może być nałożona w drodze mandatu karnego w wysokości do pięciokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę tylko za wykroczenia skarbowe popełnione od 1 maja 2021 r. Grzywna za wykroczenia skarbowe popełnione przed tą datą nie może przekroczyć podwójnej wysokości minimalnej pensji.

Wysokość grzywny w konkretnym przypadku zależy od wielu okoliczności. Organ mandatowy powinien wymierzyć karę – w przewidzianych prawem granicach – adekwatną do wagi wykroczenia skarbowego. Należy odpowiednio stosować art. 12 i 13 Kodeksu karnego skarbowego. Kara powinna uwzględniać stopień społecznej szkodliwości wykroczenia skarbowego, czyli przede wszystkim rodzaj i charakter zagrożonego lub naruszonego dobra, wagę niedopełnionego obowiązku finansowego, wysokość uszczuplonej lub

narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej, sposób i okoliczności popełnienia czynu zabronionego. Istotne są ponadto motywacja sprawcy i sposób zachowania po popełnieniu wykroczenia skarbowego. Grzywna powinna być ustalona z uwzględnieniem sytuacji życiowej sprawcy: stosunków rodzinnych, stanu majątkowego, dochodów, możliwości zarobkowania itp. (por. odpowiedź Ministerstwa Finansów na interpelację poselską nr 23185/2021 r.).

Przedawnienie karalności

Ukaranie sprawcy uchybień podatkowych jest możliwe przez kilka lat.

Karalność przestępstwa skarbowego zagrożonego grzywną, ograniczeniem wolności lub karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat ustaje, jeśli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat. Termin ten wydłuża się, jeżeli we wspomnianym okresie przestępstwo skarbowe zostanie wykryte, a wobec sprawcy będzie wszczęte postępowanie. W takim przypadku ukaranie staje się niemożliwe dopiero po 5 latach od zakończenia tego okresu. Karalność wykroczenia skarbowego ustaje natomiast po upływie roku od jego popełnienia. Termin ten wydłuża się w razie wszczęcia w tym czasie postępowania przeciwko sprawcy. Przedawnienie karalności następuje wówczas po 2 latach od zakończenia wspomnianego rocznego okresu.

Przy ustalaniu terminu przedawnienia karalności uchybień skutkujących uszczupleniami podatkowymi należy uwzględnić dodatkowo dwie zasady. Wynikają one z art. 44 § 2 i 3 Kodeksu karnego skarbowego. Po pierwsze, bieg terminu przedawnienia karalności przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego polegającego na uszczupleniu lub narażeniu na uszczuplenie podatku rozpoczyna się nie od czasu jego popełnienia, ale z końcem roku, w którym upłynął termin płatności podatku. Po drugie, karalność tego typu czynów ustaje także wówczas, gdy nastąpiło przedawnienie podatku.

Organy ścigania zyskały więcej czasu na ściganie i karanie osób dopuszczających się uchybień podatkowych, z tym że tylko sprawców przestępstw skarbowych (nie wykroczeń skarbowych). W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwach skarbowych. Wspomniane okresy liczy się od 14 marca 2020 r. – w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego, oraz od 20 marca 2020 r. – w przypadku stanu epidemii. Takie rozwiązanie przewiduje art. 15z¹ specustawy w sprawie COVID-19 (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 ze zm.). Przepis ten obowiązuje od 22 czerwca 2021 r. Stosuje się go do czynów popełnionych przed tym dniem oraz kar orzeczonych przed tym dniem, chyba że termin przedawnienia już upłynął.

10. Przesłanki uchylenia mandatu

Otrzymałem mandat karny kredytowany za uporczywe niewpłacanie VAT. Przyjąłem go, ale uważam, że grzywna jest za wysoka. Czy mogę wystąpić do urzędu skarbowego o zmianę jej wysokości?

NIE. Urząd skarbowy nie może zmienić grzywny wymierzonej prawomocnym mandatem karnym. Dopuszczalne jest natomiast uchylenie go przez sąd.

Osoby karane przez urząd skarbowy otrzymują w większości przypadków mandat karny kredytowany. Mandat gotówkowy wystawia się jedynie osobom czasowo przebywającym w Polsce lub niemającym stałego miejsca zamieszkania albo pobytu. Może go dostać również ten, kto stale przebywa w Polsce, ale czasowo opuszcza jej terytorium.

Mandat karny kredytowany staje się prawomocny z chwilą pokwitowania jego odbioru przez ukaranego. W wyjątkowych sytuacjach może być uchylony (patrz ramka). Uprawnionym do uchylenia mandatu karnego jest sąd, na którego obszarze działania została nałożona kara grzywny. Stanowi

tak art. 140 § 2 Kodeksu karnego skarbowego. Uchylenie następuje z urzędu albo na wniosek ukaranego, jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego. Wniosek musi być złożony nie później niż w terminie 7 dni od daty przyjęcia mandatu.

Sąd, uchylając mandat karny, nakazuje podmiotowi, na rachunek którego pobrano grzywnę, niezwłoczny zwrot uiszczonej kwoty. Zwrot nie nastąpi jednak, jeżeli czyn zarzucany sprawcy wyczerpuje znamiona przestępstwa skarbowego, przestępstwa lub wykroczenia. W takim wypadku uiszczoną kwotę zatrzymuje się do zakończenia postępowania jako zabezpieczenie majątkowe grożących kar, środków karnych lub innych środków oraz kosztów postępowania. Po uchyleniu mandatu karnego sprawa jest rozpoznawana na zasadach ogólnych.

Przesłanki uchylenia mandatu karnego:

- wymierzenie grzywny za czyn niebędący wykroczeniem skarbowym,
- nałożenie grzywny na osobę, która nie podpisała mandatu karnego lub która nie ponosi odpowiedzialności za wykroczenie skarbowe,
- nałożenie grzywny mandatem karnym w sytuacji, gdy zastosowanie trybu mandatowego jest niedopuszczalne, ponieważ zachodzi zbieg przepisów, a ten sam czyn sprawcy wykroczenia skarbowego wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa skarbowego, lub za wykroczenie skarbowe należałoby orzec przepadek przedmiotów,
- wymierzenie grzywny w wysokości przekraczającej dopuszczalną wysokość – z tym że uchylenie dotyczy tylko części przewyższającej dozwolony pułap.

11. JPK_V7M jako podstawa egzekucji administracyjnej

Otrzymałem upomnienie z urzędu skarbowego do zapłaty podatku VAT wykazanego w JPK_V7M za kwiecień 2021 r. Jeżeli tego nie zrobię, zostanie wszczęte postępowanie egzekucyjne. Czy urząd skarbowy może je prowadzić bez uprzedniego wydania decyzji określającej wysokość zaległości podatkowej?

TAK. Podstawą wszczęcia egzekucji administracyjnej w zakresie podatku VAT może być JPK_V7M.

Zaległość podatkowa podlega ściągnięciu w trybie egzekucji administracyjnej. Egzekucja zobowiązania podatkowego powstającego z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania (np. w VAT), może być prowadzona na podstawie złożonej przez podatnika deklaracji – jeżeli są spełnione wymogi określone w art. 3a § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Po pierwsze, w deklaracji musi być zamieszczone pouczenie, że stanowi ona podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego. Po drugie, przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego urząd skarbowy jest zobligowany przesłać podatnikowi upomnienie wzywające do uregulowania zaległości podatkowej.

Podatnicy rozliczający VAT miesięcznie mają obowiązek składać w urzędzie skarbowym deklaracje podatkowe za okresy miesięczne w terminie do 25. dnia miesiąca następującego po każdym kolejnym miesiącu. Stanowi tak art. 99 ust. 1 ustawy o VAT (Dz. U. z 2021 r. poz. 685 ze zm.). Deklaracje VAT-7 są składane za okresy miesięczne począwszy

od 1 października 2020 r. w formie dokumentu elektronicznego JPK_V7M. Dokument ten zawiera część ewidencyjną (ewidencję VAT) oraz deklaracyjną (deklarację VAT). Regulacje obowiązujące od 1 października 2020 r. nie zniosły obowiązku składania deklaracji VAT-7. Spowodowały jedynie zmianę sposobu jej przekazywania – z dokumentu samodzielnego na dokument przesyłany razem z ewidencją VAT w formie JPK.

Struktura JPK_V7M zawiera pouczenie, że deklaracja objęta plikiem stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego, jeżeli wykazany w nim podatek nie będzie wpłacony w terminie lub zostanie uiszczony w niepełnej wysokości. Urząd skarbowy, stwierdzając brak wpłaty podatku VAT zadeklarowanego za dany miesiąc, może więc prowadzić egzekucję wyłącznie na podstawie JPK_V7M. Nie musi wydawać decyzji określającej wysokość zaległości podatkowej. Warunkiem przystąpienia do egzekucji jest uprzednie doręczenie pisemnego upomnienia. Postępowanie egzekucyjne może być wszczęte w razie nieuregulowania wymaganej kwoty w ciągu 7 dni od dnia doręczenia upomnienia.

Sprawca i wina umyślna

Warunkiem pociągnięcia do odpowiedzialności karnej skarbowej podatnika za uporczywe niezapłacenie podatku lub płatnika za nieodprowadzenie pobranego podatku jest wina umyślna sprawcy. O winie umyślnej mówi się wtedy, gdy sprawca ma zamiar dokonania czynu zabronionego, tj. chce go popełnić albo przewiduje możliwość jego popełnienia i godzi się na to. Jak sprawca odpowiada także osoba zajmująca się sprawami gospodarczymi, w szczególności finansowymi, osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej. Kompetencje w tym zakresie mogą wynikać z przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania określonych czynności.

12. Termin egzekucyjnej sprzedaży ruchomości

Urząd skarbowy zajął maszyny w toku postępowania egzekucyjnego wszczętego w związku z zaległościami w VAT. W jakim terminie może nastąpić sprzedaż zajętych rzeczy?

Sprzedaż zajętej ruchomości może nastąpić zasadniczo nie wcześniej niż 7. dnia od daty zajęcia.

Urząd skarbowy, dochodząc spłaty zaległości podatkowych w trybie egzekucyjnym, ma prawo zająć ruchomości należące do dłużnika, np. samochód czy maszyny. Zajęte rzeczy są sprzedawane. Urząd skarbowy najczęściej dokonuje tego w drodze licytacji publicznej. Do sprzedaży nie może dojść wcześniej niż 7. dnia od daty zajęcia ruchomości. Przewiduje tak art. 104 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Sprzedaż rzeczy niekoniecznie jednak nastąpi już po tygodniu od zajęcia. Poprzedzą ją bowiem wiele czynności przygotowawczych, np. sporządzenie wyceny ruchomości (jeśli jej wartość szacunkowa nie została

podana w protokole zajęcia) czy odbiór rzeczy od dłużnika.

Wyjątkowo sprzedaż zajętych rzeczy może nastąpić bezpośrednio po zajęciu. Jest to dopuszczalne w następujących przypadkach. Po pierwsze, jeżeli ruchomości ulegają łatwo zepsuciu albo sprawowanie nad nimi dozoru lub ich przechowywanie powodowałoby koszty niewspółmierne do ich wartości. Po drugie, gdy zajęto inwentarz żywy, a dłużnik odmówił zgody na przyjęcie go pod dozór. Po trzecie, jeżeli egzekucja dotyczy zobowiązania, na którego pokrycie organ egzekucyjny przyjął od dłużnika będącego rolnikiem przelew jego należności za przyszłe dostawy towarowe, a dostawy te z winy dłużnika nie zostały wykonane w terminie.

Tryby sprzedaży zajętej ruchomości przez organ egzekucyjny:

- licytacja publiczna,
- sprzedaż po cenie oszacowania podmiotom prowadzącym działalność handlową,
- sprzedaż podmiotom prowadzącym sprzedaż komisową tego rodzaju ruchomości,
- przetarg ofert,
- sprzedaż z wolnej ręki.

13. Sprzedaż przez dłużnika rzeczy zajętej przez urząd skarbowy

Mam zaległości z tytułu PIT. Urząd skarbowy wszczął wobec mnie postępowanie egzekucyjne i zajął mój sprzęt komputerowy. Czy mogę sam sprzedać ten sprzęt, nie czekając na licytację publiczną, a uzyskaną kwotę przeznaczyć na spłatę zaległości podatkowej?

TAK. Dłużnik może sprzedać zajętą rzecz na zasadach określonych w art. 104a–104e ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Warunkiem takiej sprzedaży jest uzyskanie na to zgody urzędu skarbowego. Wniosek w tej sprawie można złożyć po oszacowaniu wartości rzeczy. Należy w nim zawrzeć: oznaczenie ruchomości, dane potencjalnego kupującego, proponowaną cenę nabycia oraz termin i sposób jej zapłaty. Jeżeli wniosek składany jest przed próbą sprzedaży rzeczy przez urząd skarbowy, proponowana cena nabycia nie może być niż niższa od wartości szacunkowej rzeczy. W przypadku gdy dłużnik chce zbyć zajętą rzecz po tym, jak jej sprzedaż nie doszła do skutku w pierwszym terminie licytacji organizowanej przez urząd skarbowy, proponowana cena nabycia musi być równa co najmniej 1/2 wartości szacunkowej ruchomości. We wniosku składanym po niesprzedaniu ruchomości przez urząd skarbowy w pierwszym i drugim terminie licytacyjnym lub w przetargu ofert proponowana cena nabycia nie może być niższa od 1/3 wartości szacunkowej ruchomości. Do wniosku dołącza się oświad-

czenie potencjalnego nabywcy o zamiarze kupna zajętej rzeczy po proponowanej cenie, a jeżeli ma on obowiązek uiścić zaliczkę – dowód jej wpłaty na rachunek urzędu skarbowego. Zaliczka jest wymagana w przypadku sprzedaży ruchomości, której wartość szacunkowa przekracza 5.000 zł. Wynosi 1/10 wartości szacunkowej.

Urząd skarbowy wyraża zgodę na sprzedaż przez dłużnika zajętej rzeczy lub odmawia takiej zgody w formie postanowienia. Z odmową trzeba się liczyć w dwóch przypadkach. Po pierwsze, gdy potencjalny nabywca nie daje rękojmi zapłaty całej ceny w terminie i w sposób wyznaczony przez urząd skarbowy, np. uczestniczył we wcześniejszej licytacji organizowanej przez urząd skarbowy i nie zapłacił za wylicytowaną rzecz. Po drugie, gdy zachodzi przypuszczenie, że w ramach sprzedaży dokonywanej przez urząd skarbowy uzyska się wyższą cenę niż ustaloną we wniosku złożonym przez dłużnika. Dłużnikowi i podmiotowi, który miał zamiar nabyć od niego zajętą ruchomość, przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie o niewyrażeniu zgody na sprzedaż.

Ruchomości zajęte w toku postępowania egzekucyjnego wyłączone ze sprzedaży na wniosek dłużnika:

- ruchomość, której sprzedaż wymaga zezwolenia, koncesji albo jest działalnością regulowaną,
- ruchomość, której posiadanie jest uzależnione od spełnienia warunków określonych odrębnymi przepisami (np. automat do gier).

14. Zasady wyceny zajętego samochodu

W toku postępowania egzekucyjnego urząd skarbowy zajął mój samochód. Pracownik urzędu skarbowego sam oszacował wartość samochodu. Czy jest to dopuszczalne? Czy do dokonania wyceny nie powinien być powołany biegły?

Pracownik organu egzekucyjnego ma prawo oszacować wartość samochodu zajętego w toku administracyjnego postępowania egzekucyjnego.

Zajęcie ruchomości należącej do dłużnika, np. pojazdu, następuje przez wpisanie jej do protokołu zajęcia i podpisanie protokołu przez pracownika organu egzekucyjnego. Protokół podpisuje także dłużnik, jeżeli jest obecny przy zajęciu, lub świadkowie. Pracownik organu egzekucyjnego zamieszcza w protokole opis rzeczy, a jeżeli jest to możliwe, oznacza jej wartość szacunkową. Dłużnik ma prawo przedstawić rachunki i inne dowody w celu ustalenia ceny ruchomości. Jeżeli wartość szacunkowa nie zostanie oznaczona w protokole zajęcia, może być podana w protokole uzupełniającym. Sporządza się go w ciągu 30 dni od dnia dokonania zajęcia. Stanowi tak art. 99 § 1a ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Wyceny rzeczy dokonuje zasadniczo pracownik organu egzekucyjnego, np. po analizie ogłoszeń sprzedaży w prasie i internecie. Wyjątek stanowią kosztowności oraz ruchomości o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej. Oszacowania wartości tych rzeczy musi dokonać biegły skarbowy. Przewiduje to art. 99 § 3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Organ egzekucyjny – jeżeli uzna to za potrzebne – może zlecić biegłemu skarbowemu dokonanie wyceny innych zajętych ruchomości. Organ egzekucyjny może również w tych przypadkach zwrócić się o wyrażenie opinii do instytucji zajmującej się badaniem cen.

Dłużnik ma prawo złożyć skargę na oszacowanie dokonane przez pracownika organu egzekucyjnego. Należy ją wnieść w terminie 7 dni od dnia doręczenia odpisu protokołu zajęcia ruchomości lub odpisu protokołu uzupełniającego. Konsekwencją złożenia skargi jest

powołanie biegłego skarbowego do oszacowania wartości rzeczy. Organ egzekucyjny zawiadamia dłużnika o wyznaczonym terminie dokonania wyceny i przesyła zobowiązanemu odpis protokołu oszacowania.

Jeżeli dłużnik nie zgadza się z wyceną przedstawioną przez biegłego skarbowego, może domagać się opinii biegłego sądowego. Wniosek w tej sprawie trzeba wnieść do organu egzekucyjnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia odpisu protokołu oszacowania. Jego złożenie wstrzymuje sprzedaż zajętej rzeczy. Należy jednak mieć na uwadze, że dłużnik ponosi koszty wyceny dokonanej przez biegłego sądowego, jeżeli oszacowana przez niego wartość ruchomości nie różni się co najmniej o 25% od wartości ustalonej przez biegłego skarbowego. Stanowi tak art. 67d § 3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

15. Zajęcie rachunku walutowego

Otrzymałem z urzędu skarbowego (wraz z odpisem tytułu wykonawczego) zawiadomienie o zajęciu mojego bankowego rachunku walutowego (w euro). Czy środki przekazane urzędowi skarbowemu zostaną przez bank przeliczone na złote?

TAK. Bank, realizując egzekucyjne zajęcie rachunku walutowego, dokonuje przeliczenia przekazywanej kwoty na złote.

Urząd skarbowy, prowadząc egzekucję mającą na celu ściągnięcie zaległości podatkowej, może zająć wierzytelności z rachunków bankowych podatnika. Zajęcie następuje z chwilą doręczenia bankowi zawiadomienia. Jednocześnie z przesłaniem zawiadomienia do banku urząd skarbowy informuje dłużnika o zajęciu rachunku bankowego. Dłużnik otrzymuje odpis zawiadomienia skierowanego do banku. Wraz z nim przesyłany jest odpis tytułu wykonawczego, na

podstawie którego prowadzona jest egzekucja, jeżeli nie został on doręczony wcześniej. Zajęcie jest skuteczne w odniesieniu do rachunków bankowych dłużnika prowadzonych przez bank niezależnie od tego, czy urząd skarbowy wskazał w zawiadomieniu ich numery.

Bank, po otrzymaniu zawiadomienia o zajęciu, nie ma prawa wypłacić swojemu klientowi pieniędzy do wysokości zajętej wierzytelności, czyli do sumy dochodzonej należności, odsetek za zwłokę i kosztów egzekucyjnych. Musi przekazać zajętą kwotę urzędowi skarbowemu niezwłocznie

po upływie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia – chyba że istnieją przeszkody w dokonaniu wpłaty.

Egzekucja może również objąć konto walutowe. Zasady realizacji zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego prowadzonego w walucie innej niż polskiej reguluje art. 81 § 3a ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Bank przekazuje w takiej sytuacji organowi egzekucyjnemu środki pieniężne w złotych przeliczone według kursu kupna waluty obcej ogłoszonego przez NBP w dniu przekazania środków.

16. Grzywna za nieprzekazanie egzekwowanej kwoty

Nasza firma otrzymała z urzędu skarbowego zawiadomienie o zajęciu na poczet zaległości podatkowych jednego z kontrahentów płatności za wystawioną przez niego fakturę. Pracownik zajmujący się realizacją zajęcia zlecił jednak przelew na rzecz kontrahenta, a nie do urzędu skarbowego. Czy firma może być za to ukarana?

Grzywna za niewykonanie zajęcia egzekucyjnego grozi zasadniczo osobie odpowiedzialnej za realizację zajęcia.

Urząd skarbowy, prowadząc postępowanie egzekucyjne w celu ściągnięcia zaległości podatkowej, może zająć wierzytelności pieniężne przysługujące dłużnikowi z tytułu dostaw towarów, robót czy usług. Zajęcie jest dokonywane poprzez przesłanie do kontrahenta dłużnika zawiadomienia o zajęciu wierzytelności pieniężnej do wysokości odpowiadającej sumie dochodzonej należności, odsetek za zwłokę i kosztów egzekucyjnych. Trzeba odpowiedzieć na to pismo. Kontrahent ma obowiązek złożyć oświadczenie: czy uznaje zajętą wierzytelność, czy przekaże wynikającą z niej kwotę na pokrycie egzekwowanej należności lub z jakiego powodu tego nie zrobi oraz czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się albo toczyła sprawa o zajętą wie-

rzytelność. Oświadczenie trzeba przekazać w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia.

Zajęcie wierzytelności z tytułu dostaw, robót i usług dotyczy również wierzytelności, które nie istniały w chwili zajęcia, a powstaną po jego dokonaniu.

Konsekwencją dokonania zajęcia jest obowiązek przekazania urzędowi skarbowemu płatności przysługującej dłużnikowi – całej lub części w należności od wysokości wierzytelności i egzekwowanej kwoty. Za niewykonanie lub nie należyta realizację zajęcia grozi grzywna do 3.800 zł. Wynika to z art. 168e § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Kara pieniężna nakładana jest zasadniczo na dłużnika zajętej wierzytelności – tu: kontrahenta dłużnika. Jeżeli jest to osoba prawna lub jednostka organiza-

cjna nieposiadająca osobowości prawnej, karany jest pracownik bezpośrednio odpowiedzialny za wykonanie zajęcia wierzytelności. W przypadku braku takiego pracownika kara pieniężna wymierzana jest bezpośrednio odpowiedzialnemu za realizację zajęcia kierownikowi, członkowi zarządu w spółce prawa handlowego lub wspólnikowi w spółce cywilnej. Kara pieniężna może być powtarzana w przypadku uchyłania się w dodatkowo wyznaczonych terminach od wykonania obowiązków wynikających z zajęcia egzekucyjnego.

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1325 ze zm.)
Ustawa z dnia 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2021 r. poz. 408 ze zm.)
Ustawa z dnia 16.11.2016 r. o KAS (Dz. U. z 2021 r. poz. 422 ze zm.)
Ustawa z dnia 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427 ze zm.)